

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.com

Изх.⁴³⁵.....
Дата ...^{19.04}.....2018 г.

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

СТАНОВИЩЕ

**ОТ ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ
СЪВЕТ**

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО
№ 2/2018 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Конституционното дело е образувано по искане на Върховния касационен съд на Република България на 07.02.2018 г. и е по реда на чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Върховният касационен съд иска установяване на противоконституционност на чл. 230 от Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г., посл. изм. бр. 15 от 16.02.2018 г.; ЗСВ), отнасящ се до временното отстраняване от длъжност на съдия, прокурор или следовател, привлечен като обвиняем. Подателят на искането твърди, че разпоредбата противоречи на чл. 4, ал. 1, чл. 6, ал. 2, чл. 31, ал. 4, чл. 48, ал. 1 и ал. 3 във връзка с чл. 16, и чл. 56 от Конституцията.

С определение от 13.03.2018г. Конституционният съд е конституирал като заинтересована страна Висшия адвокатски съвет, въз основа на което изразяваме становище по искането на Върховния касационен съд на

Република България за обявяване на противоконституционност на чл. 230 от Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г., посл. изм. бр. 15 от 16.02.2018 г.; ЗСВ).

Висшият адвокатски съвет смята за основателно искането на Върховния касационен съд за обявяване за противоконституционни разпоредбите на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 от ЗСВ (обн., ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г., посл. изм. бр. 15 от 16.02.2018 г.; ЗСВ) поради противоречие с чл. 4, ал. 1 (принципа за правовата държава) във връзка с чл. 117, ал. 2 (принципа за независимост на съдебната власт), чл. 56 (правото на защита), чл. 31, ал. 3 (презумпцията за невиновност) и чл. 31, ал. 4 от Конституцията на Република България. Във връзка с това излагаме следните аргументи:

На първо място, Висшият адвокатски съвет би искал да отбележи, че оспорените от Върховния касационен съд разпоредби на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 от ЗСВ за временно отстраняване от длъжност до приключване на наказателното производство на съдия, прокурор или следовател, привлечен като обвиняем, са в противоречие с принципа за правовата държава и свързаното с него упражняване на съдебната власт от независим съдебен орган, който е класически въпрос на правовата държава. С оглед изпълнение на конституционно закрепените функции на съдебната власт и гарантирането на нейната независимост при осъществяване на защитата на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата, конституционният законодател е предвидил като гаранция за независимостта - съдиите, прокурорите и следователите да имат имунитет. Чрез функционалния имунитет се цели предотвратяването на опити за отстраняване и злоупотреби с независимостта на съдебната власт. Въз основа на това законодателят е длъжен да създава правни норми, които да зачитат спазването на необходимия баланс между властите и съблюдаването на независимостта на съдебната власт. Законодателството също така не следва да пречи на ефикасното упражняване на функциите на съдебната власт, както и да не се засяга независимостта ѝ.

Наличието на гаранции и възможност за защита на независимостта на органите на съдебната власт съответства и на конституционния принцип, че Република България е правова държава и се управлява според Конституцията и законите на страната (чл. 4 от Основния закон).

На следващо място, Висшият адвокатски съвет намира, че разпоредбите на ал. 1 и ал. 2 на чл. 230 от ЗСВ противоречат на чл. 56 от Конституцията, поради това че тези текстове не предвиждат ефективно

средство за защита срещу временното отстраняване от длъжност на магистрат, който е привлечен като обвиняем. В чл. 56 от Конституцията „е уредено основното право на защита на всеки гражданин, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси“. В мотивите към Решение № 4 от 2001 г. на Конституционния съд се посочва, че „съгласно чл. 56 от Конституцията всеки гражданин има право на защита, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси. Немислимо е това право, не само в публичната, но и в частната сфера, да бъде упражнено без предвидена ясна и опростена процедура, в която засегнатите, пред съд или друг независим орган, да могат да изложат правни доводи не само за нарушени, но и за твърдяни техни права.“

Висшият адвокатски съвет би искал да посочи, че българският Конституционен съд в своята практика последователно е подчертавал **изключителната важност на правото на защита по чл. 56 от Конституцията** ни в системата от основни конституционни права: „правото на защита е основно, всеобщо, и в същото време лично право, което има и процесуален характер, защото е средство за защита на друго право (накърнено или застрашено)...то...включва в себе си ...правото да бъде защитен всеки застрашен законен интерес“ (Решение № 3 от 1994 г. на Конституционния съд).

Временното отстраняване на магистрат от длъжност по чл. 230, ал. 1 и ал. 2 от ЗСВ е **принудителна административна мярка**, като тази процедура започва след **привличането на магистрата в качеството му на обвиняем по НПК**. Текстът на чл. 230, ал. 1 от ЗСВ предвижда **задължително отстраняване от длъжност в случаите по чл. 132 от Конституцията на Република България**, когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем, съответната колегия на Висшия съдебен съвет временно да го отстрани от длъжност до приключване на наказателното производство. Като в този случай съответната колегия на Висшия съдебен съвет действа в условията на **обвързана компетентност**.

Разпоредбата на чл. 230, ал. 2 от ЗСВ **предоставя възможност за преценка**, когато извън случаите по ал. 1 на чл. 230 от ЗСВ, съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем за престъпление от общ характер, съответната колегия на Висшия съдебен съвет **може да го отстрани от длъжност до приключването на наказателното производство**. Колегията **може да изслуша съдията, прокурора или следователя преди вземането на решение**. В този случай съответната колегия на Висшия съдебен съвет действа в условията на **оперативна самостоятелност**.

Временното отстраняване от длъжност на магистрата по ал. 1 и ал. 2 на чл. 230 от ЗСВ подлежи на съдебен контрол по реда на Административнопроцесуалния кодекс, но този контрол е **единствено** по отношение на това, дали решението е взето от компетентен орган и дали е спазена предвидената в закона форма. При този съдебен контрол не се прави преценка на това, дали временното отстраняване е **пропорционално**, т.е. **липсва ефективно средство за защита на магистрата**. Временното отстраняване **не подлежи на съдържателен съдебен контрол**, а това прави **невъзможно реализирането на правото на защита по чл. 56 от Конституцията**.

Несъмнено в определени случаи е необходимо да се предприемат действия, срещу възможността лицето, което е привлечено като обвиняем да осуети или затрудни наказателното преследване, но Висшият адвокатски съвет смята, че постигането на легитимната цел и по отношение на магистратите е напълно възможно чрез останалите способи предвидени в закона – **отстраняване на обвиняемия от длъжност по чл. 69 от НПК и допълнителна възможност по чл. 307 и сл. от ЗСВ**, която дава право на органа по назначаването право да наложи дисциплинарно наказание за дисциплинарно нарушение. Висшият съдебен съвет следва да се грижи за авторитета на съдебната власт и съответно при всеки отделен случай той е в правото си да вземе решение за отстраняване на магистрата в дисциплинарното производство.

Текстовете на разпоредба на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 от ЗСВ не съдържат възможност за ефективно упражняване на правото на съдебна защита по отношение на исканото временното отстраняване от длъжност на магистрата. Висшият адвокатски съвет би искал да обърне внимание и на това, че Конституционният съд в Решение № 11 от 1998 г. е подчертал **изричното и особеното значение на съдебната защита**: „В системата от правни гаранции за защита правата и законните интереси на гражданите съдебните са най-висши, защото съдът в своята дейност е независим и подчинен само на закона...”.

На трето място, оспорената от Върховния касационен съд разпоредба на чл. 230 от ЗСВ не е в съответствие с **прогласената на конституционно ниво презумпция за невиновност** по чл. 31, ал. 3, както и **забраната** по чл. 31, ал. 4 от Конституцията на Република България за ограничения на правата на обвиняемия, надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието.

Възможността за временно отстраняване от длъжност до приключване на наказателното производство на съдия, прокурор или следовател, привлечен като обвиняем в ал. 1 и 2 на чл. 230 от ЗСВ **нарушава презумпцията за невинност по чл. 31, ал. 3 от Конституцията на Република България**, тъй като без да е доказано с влязла в сила присъда, че едно лице е извършило престъпление, то временно се отстранява от длъжност.

Наред с това Висшият адвокатски съвет смята, че текстовете на чл. 230, ал. 1 и ал. 2 от ЗСВ са в противоречие и с **чл. 31, ал. 4** от Основния ни закон, съгласно който не се допускат ограничения на правата на обвиняемия, надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието. Наказателнопроцесуалният кодекс на Република България предвижда налагане на мерките за неотклонение в наказателния процес «задържане под стража» и «домашен арест», с които временно се ограничава възможността на обвиняемия да въздейства върху хода на досъдебното производство - да не унищожават или подправят документи, да не се манипулират свидетели и др. При тези мерки за неотклонение е възможен периодичен съдебен контрол съгласно Наказателнопроцесуалния кодекс. Временното отстраняване от длъжност на съдия, прокурор или следовател, който е привлечен като обвиняем е **прекомерна мярка**, с която допълнително се ограничават правата на привлечения като обвиняем, надхвърлящи необходимото за осъществяването на правосъдието и поради това противоречи на чл. 31, ал. 4 от Основния ни закон.

Въз основа на изложените по-горе аргументи Висшият адвокатски съвет смята, че на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията искането на Върховния касационен съд на Република България следва да бъде уважено като ал. 1 и ал. 2 на чл. 230 от ЗСВ трябва да бъдат обявени за противоконституционни като несъответстващи на чл. 4, ал. 1 (**принципа за правовата държава**) във връзка с чл. 117, ал. 2 (**принципа за независимост на съдебната власт**), чл. 56 (**правото на защита**), чл. 31, ал. 3 (**презумпцията за невинност**) и чл. 31, ал. 4 от Конституцията на Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

РАЛИЦА НЕГЕНЦОВА

